

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjielte

Vedtatt i Fylkestinget 9.mars 2022

HANDLINGSPROGRAM 2022 - 2025

Del av Regional plan for arealbruk 2022-2030

Utdrag fra plan- og bygningsloven

§ 8-1. Regional plan

Regional planmyndighet skal utarbeide regionale planer for de spørsmål som er fastsatt i den regionale planstrategien.

Kongen kan gi pålegg om å utarbeide regional plan for bestemte virksomhetsfelt, tema eller geografiske områder og gjennom forskrift fastsette nærmere bestemmelser om innhold, organisering og om planen skal godkjennes av Kongen.

Som del av regional plan skal det samtidig utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet. Behovet for rullering skal vurderes årlig.

§ 8-2. Virkning av regional plan

Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Forord

Regional plan for arealbruk 2022 – 2030 (vedtatt 09.03.2022) erstatter Regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag (2013) og Regional strategi for arealbruk i Sør-Trøndelag (2014).

Alle regionale planer skal ha et handlingsprogram. Handlingsprogrammet skal iht. loven konkretisere hvilke oppfølginger planen krever. Fylkeskommunen har et hovedansvar for å følge opp de regionale planene gjennom prosjekt- og prosessledelse, formidler av kunnskap, faglig veiledning, drive kompetansenettverk, som samfunnsutvikler og som saksbehandler og planmyndighet. Et handlingsprogram skal anslå ressursbehovet og peke på ansvarlig organ og samarbeidspartnere for gjennomføringen.

Regional plan for arealbruk angir mål og retningslinjer for å oppnå bærekraftig arealbruk i Trøndelag. Dette er første utgave av handlingsprogram for å følge opp planen. Tiltakene i denne er valgt ut med utgangspunkt i hva som oppleves å haste mest, hvilke ressurser som er tilgjengelige og hvilke initiativ som er fremmet. Andre tiltak vil komme til når handlingsprogrammet rulleres neste gang.

Regional plan for arealbruk har et langsiktig perspektiv frem mot 2030 og skal vurderes rullert hvert fjerde år. Handlingsprogrammet har en fireåring horisont. Behovet for revidering av handlingsprogrammet skal vurderes årlig og vedtas av fylkestinget.

Innhold

1	Sammenstilling av tiltak 2022-2025.....	5
2	Beskrivelse av tiltak.....	8

1 Sammenstilling av tiltak 2022-2025

	BESKRIVELSE AV TILTAK	ANSVARLIG	SAMARBEIDS-PARTNERE	TIDS-PERIODE	FINANSIERING 2022
Generelle Tiltak nr.	Bærekraftig og stedstilpasset				
1	Forkortet versjon av RPA med handlingsprogram	Fylkeskommunen		2022	Drift TRFK, tospråklig-hetstilskudd
2	Drifte og videreutvikle plannettverket som arena for erfaringsutveksling mellom kommunene, kunnskapsformidling og veiledning	Fylkeskommunen	Statsforvalter og kommunene	2022-2025	Drift TRFK, øremerkede midler til veiledning, egenandel
3	Jevnlig og systematisk dialog om og evaluering av RPA og tiltak i handlingsprogrammet	Fylkeskommunen	Statlige og regionale myndigheter, kommunene	2022-2025	Drift TRFK
4	Følge opp interkommunalt samarbeid på tema som er relevante for mål og retningslinjer i RPA	Kommunene	Fylkeskommunen, kommunene, statlige og regionale myndigheter, interkommunale politiske råd	2022-2025	Drift TRFK
5	Følge opp arbeid med piloter som er relevante for mål og retningslinjer i RPA og som kan ha stor overføringsverdi til andre kommuner	Det må tas stilling til hovedansvar i hvert enkelt tilfelle	Kommunene, statlige og regionale myndigheter, interkommunale politiske råd	2022-2025	Må avklares i hvert enkelt tilfelle
6	Følge opp relevante nasjonale satsinger på tema som arealregnskap og naturregnskap	Kommunene og fylkeskommunen	KMD, Miljødirektoratet, Statsforvalter, kommunene	2022-2025	Må avklares i hver enkelt satsing
7	Videreformidle og ta i bruk erfaringer fra pilot i bruk av arealstrategier for å forbedre og forenkle kommuneplanarbeidet i kommuner med store LNRF-områder	Statsforvalter, fylkeskommunen	Namsskogan, Leka, Holtålen	2022	Drift TRFK

	BESKRIVELSE AV TILTAK	ANSVARLIG	SAMARBEIDS-PARTNERE	TIDS-PERIODE	FINANSIERING 2022
Tiltak nr Retningslinjer	Attraktive byer og livskraftige distrikter				
8 R1-9	Initiere en satsing i distriktskommunene i Trøndelag	Fylkeskommunen	Må avklares i inngangen til arbeidet	2022 - 2025	Må avklares som del av satsingen
9 R10-11	Koordinere kartlegging av regionale næringsareal	Fylkeskommunen	Kommunene, interkommunale politiske råd, statsforvalter, andre relevante aktører	2022 - 2024	Drift TRFK, regionale utviklingsmidler
10 R13 og R18	Utarbeide en veileder til matjordplaner for Trøndelag	Statsforvalteren	Fylkeskommunen, kommunene, næringa, ev. konsulentbistand	2022	Drift TRFK, regionale utviklingsmidler
11 R14	Tiltakene i kulturmiljøplan - se handlingsprogram for Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag				Se handlingsprogram for Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag
12 R16	Koordinere og følge opp kommunene sin kartlegging av friluftslivsområder	Fylkeskommunen	Kommunene, Kartverket, Miljødirektoratet	2022	Drift TRFK, tilskudd

	BESKRIVELSE AV TILTAK	ANSVARLIG	SAMARBEIDSPARTNERE	TIDS-PERIODE	FINANSIERING 2022
Tiltak nr Retningslinjer	Naturbasert næringsutvikling				
13 R18	Utrede mulighetene for etablering av kompensasjonsordninger knyttet til redusert opptak av CO ₂ gjennom nedbygging av produktive landbruksarealer (jord- og skogbruk)	Fylkeskommunen	Statsforvalter, landbruksnæring, utbyggere, ev. konsulentbistand	2022-2023	Drift TRFK
14 R24-25	Utvikle metodikk for besøksforvaltning	Fylkeskommunen	Kommunene. Relevant virkemiddelapparat og aktører	2022-2023	Drift TRFK, regionale utviklingsmidler
15 R28	Koordinere det regionale arbeidet for marine grunnkart i kystsonen i Trøndelag jfr. nasjonalt program og nasjonal geodatastrategi	Fylkeskommunen	Statens kartverk, NGU, Havforskningsinstituttet, kommunene, næringsinteressene m.fl.	2022-2024	Avklares i arbeidet
16 R28	Vurdere om det bør gjennomføres en inndeling av sjøområdene som er hensiktsmessig ved interkommunal planlegging	Fylkeskommunen	Kommunene, relevante sektormyndigheter og næringsinteresser	2022	Drift TRFK

2 Beskrivelse av tiltak

1

Forkortet versjon av RPA med handlingsprogram

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Fylkeskommunen vil lage en forkortet versjon av RPA med vekt på mål og retningslinjer. Dette er for å gjøre planen mer tilgjengelig, oversiktlig og lesbar. Versjonen oversettes til samisk. Kvalitetssikres av kommunene og statsforvalter.

2

Drifte og videreutvikle plannettverket som arena for erfaringsutveksling mellom kommunene, kunnskapsformidling og veiledning

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Fysiske møter, digitale webinarer og eventuelle minikurs. Videreføre utsending av PLAN-epost.

Det vil blant annet bli lagt vekt på å tilpasse tema etter følgende:

- Tema som er relevante for kommuner med like type utfordringer og muligheter
- Tema som krever økt fokus i arealplanleggingen
- Tema som er innmeldt som behov fra kommunene
- Tema som følger av nytt kunnskapsgrunnlag

Primær målgruppe er areal- og samfunnsplanleggere i kommunene, men relevante sektormyndigheter inviteres også med.

Tiltaket må også ses i sammenheng med oppfølging av øvrige planer og strategier slik at det kan bidra til god sammenheng mellom plan og utvikling.

3

Jevnlig og systematisk dialog om og evaluering av RPA og handlingsprogrammet

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Bruke etablerte arenaer for jevnlig dialog med kommunene om innhold i RPA og handlingsprogram (Arena Trøndelag, regionvise dialogmøter). Årlig.

Bruke Regionalt planforum som arena for jevnlig dialog med statlige og regionale myndigheter om innhold i RPA og handlingsprogram. Årlig.

Plannettverket kan brukes som arena for faglig dialog (se tiltak over). Flere ganger i året.

Delta i relevante nasjonale og regionale nettverk for kompetanseheving om bærekraftig og stedstilpasset arealplanlegging og – forvaltning.

Evaluere RPA og tiltak i handlingsprogrammet. Hvert fjerde år. Rapportere til fylkestinget på aktiviteter og resultater. Årlig.

4**Følge opp interkommunalt samarbeid på tema som er relevante for mål og retningslinjer i RPA****BESKRIVELSE AV
TILTAKET**

Bidra med å tilrettelegge kunnskapsgrunnlag og samhandlingsarenaer for kommuner som ønsker å samarbeide om interkommunale planer og strategier. Dette kan også gjelde for kommuner med behov for å gjennomføre regionale konsekvensutredninger (eksempel reindrift).

Videre konkretisering og prioritering må skje i dialog med kommunene og andre berørte myndigheter og interessenter etter at RPA er vedtatt.

Bidra inn i eksisterende interkommunalt samarbeid og forpliktende avtaler knyttet til bolig, areal og transport, jf Innherredsbyen og Byvekstavtalen i Trondheimsområdet, for eksempel:

- Formidle erfaringer og kunnskap fra disse samarbeidene til andre deler av Trøndelag.
- Tilrettelegge for mulig statlige belønningsmidler, som blant annet regionvekstavtale mellom staten, fylket og kommunene, jf. Hurdalserklæringa.

5**Følge opp arbeid med piloter som kan ha stor overføringsverdi til andre kommuner****BESKRIVELSE AV
TILTAKET**

Bidra inn i arbeid med regionale og nasjonale piloter som er relevante for å følge opp mål og retningslinjer i RPA. Det vil bli lagt vekt på piloter som kan få overføringsverdi til andre kommuner. Piloter bør være godt forankret lokalt og regionalt før oppstart.

Videre ansvarsdeling, konkretisering og prioritering må skje i dialog med kommunene og andre berørte myndigheter og interessenter etter at RPA er vedtatt.

6**Ta del i videre arbeid som følger av nasjonale satsinger på tema som arealregnskap og naturregnskap****BESKRIVELSE AV
TILTAKET**

RPA gir føringer for mer effektiv arealutnyttelse, gjennom bl.a. fortetting og omstrukturering av eksisterende utbygd areal. Arealregnskap kan være et nyttig verktøy for å følge med på hvilke typer arealer og hvor mye arealer som bygges ned. Et arealregnskap kan blant annet gjøre det tydeligere for kommunene hvor mye areal de planlegger å bygge ut, samt skape en bevissthet om hvor mye dyrkbar jord eller områder med naturmangfold som blir borte. Det pågår en nasjonal pilot fram til 2024 for å utvikle og teste ut et forslag til arealregnskap i noen kommuner. Tanken er å få en enkel og forutsigbar standard som alle landets kommuner kan ta i bruk. Det pågår også arbeid med utvikling av naturregnskap som kan brukes til å systematisere kunnskap om naturens goder og tjenester, og som på sikt også kan bli et verktøy for bedre beslutningsgrunnlag innen arealplanlegging.

Fylkeskommunen vil sette seg inn i arbeid som pågår og vurdere videre systematisk bruk av disse verktøyene for regional og kommunal planlegging i Trøndelag. Det gjelder særlig med tanke på oppfølging av mål og retningslinjer i RPA.

7

Videreformidle og ta i bruk erfaringer fra pilot i bruk av arealstrategier for å forbedre og forenkle kommuneplanarbeidet i kommuner med store LNFR-områder

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Trøndelag fylkeskommune har sammen med Nordland fylkeskommune, Distriktsenteret og Kommunal- og moderniseringsdepartementet initiert en pilot for kommuner med mindre enn 2.500 innbyggere og store LNFR-områder omkring bruk av arealstrategi. 8 kommuner fra Nordland, Trøndelag og Troms og Finnmark deltar. De trønderske kommunene er Namsskogan, Leka og Holtålen. Statsforvalteren deltar også i ressursgruppa for piloten.

Piloten skal være en samarbeidsarena der en i fellesskap gjør seg kjent med de utfordringer og muligheter som ligger i å bruke arealstrategi til å forenkle arbeidet med kommuneplanen. Piloten skal bidra med anvendbar kunnskap om hvordan arealstrategien utarbeides og hvordan den kobler kommuneplanens samfunnsdel til arealdelen. Problemstillinger i deltakerkommunene vil også kunne gi statlige og regionale planmyndigheter innsikt i muligheter og utfordringer i bruk av arealstrategi i mindre distriktskommuner. Høgskolen i Innlandet (HINN) og Universitetet i Tromsø (UiT) er prosessleder og ansvarlig for det faglige innholdet og evalueringen.

Piloten er ferdig våren 2022. Sammen med Statsforvalteren vil Trøndelag Fylkeskommune videreformidle og ta i bruk erfaringer fra pilot i bruk av arealstrategier for å forbedre og forenkle kommuneplanarbeidet i kommuner med store LNRF-områder.

8

Initiere en satsing i distriktskommunene i Trøndelag

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Satsingen er ment for å møte utfordringer knyttet til demografi, tilgang på kompetanse, behovet for innovasjon i egen virksomhet og oppgaver knyttet til samfunns- og næringsutvikling.

Arealdimensjonen i en slik satsing er relevant for oppfølging av RPA. Tilrettelegging for attraktive bomiljø og næringsvirksomhet krever forutsigbar arealtilgang. I en distriktssatsing blir det viktig å tydeliggjøre handlingsrommet for en stedstilpasset arealpolitikk og som finner en god balanse mellom føringer for arealbruk og ønsker om vekst og utvikling.

Tiltaket følger også av handlingsplan for verdiskapingsstrategien og handlingsprogram for regional plan for kulturmiljø

9

Koordinere kartlegging av regionale næringsareal

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Arbeidet med å kartlegge regionale næringsareal er i gang. Fase 1 og fase 2 er å utvikle og kvalitetssikre en kartapplikasjon som kunnskapsgrunnlag. Kartet vil vise status over vedtatte næringsareal i arealplaner, allerede bebygd næringsareal, næringsinfrastruktur og mulige konfliktområder.

Fase 3 er dialog med kommunene og regionråd angående ønske om videre analyse. Arbeidet må ses i sammenheng med prioriteringer i Regional strategi for verdiskaping i Trøndelag.

10

Utarbeide en veileder til matjordplaner for Trøndelag

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Veilederen skal være et hjelpemiddel for kommuner og tiltakshavere/planleggere i forbindelse med krav om å flytte matjord (jordressursen) ved permanent omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Veilederen kan også være retningsgivende for jordbrukets egen nedbygging av dyrka og dyrkbar jord. Den skal også være et hjelpemiddel i forbindelse med midlertidig omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Det er viktig at kommunene har mest mulig like krav til håndtering av jordressursen, og at dette er krav som ivaretar den på best mulig måte.

12

Koordinere kartlegging av friluftsområder

BESKRIVELSE AV TILTAKET

De fleste kommunene har kartlagt sine friluftsområder. Det jobbes etter en metodikk og med ulike stimulerings tiltak (tilskudd og møter) for at resterende kommuner kan slutføre dette arbeidet. Samme type metodikk og tiltak vil bli bruk for å bistå kommunene i deres arbeid med å lage en plan for ferdselsårer (sti- og løypeplaner).

Miljødirektoratet utarbeider veiledningsmaterieell (metodikken), og veileder kommunene i denne. Kartverket veileder kommunene på innmelding av data til de nasjonale kartdatabasene (både kartlegging/verdsetting og stier og løyper) slik at data blir tilgjengelig for alle.

13

Utrede mulighetene for etablering av kompensasjonsordninger knyttet til redusert opptak av CO₂ gjennom nedbygging av produktive landbruksarealer (jord- og skogbruk)

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Ifølge Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (FOR-2018-09-28-1469) skal kommunene og fylkeskommunene i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet. Dette bør inkludere tiltak mot avskoging, og eventuelt økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer, og videre sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i tråd med disse retningslinjene.

Et eksempel på en aktuell kompensasjonsordning er etablering av et «avskogingsfond» som pålegger tiltakshavere (f.eks. ved utbygging av infrastruktur) å finansiere økt opptak av CO₂ på andre skogareal.

14

Utvikle metodikk for besøksforvaltning

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Tiltaket vil bestå av kunnskapsinnhenting, pilotering og kunnskaps- og erfaringsdeling. Tiltaket følger også av handlingsplan for verdiskapingsstrategien og handlingsprogram for regional plan for kulturmiljø. Relevant for oppfølging av RPA er vekt på arealdimensjonen og arbeid med bærekraftig besøksforvaltning som del av kommuneplanarbeidet.

15

Arbeide for at det blir utarbeidet marine grunnkart for kysten av Trøndelag jfr. nasjonalt program

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Forslag til nasjonalt program for utarbeidelse av marine grunnkart er oversendt til kommunal- og moderniseringsdepartementet. Marine grunnkart skal bl.a. gi bedre grunnlag for forvaltning av marine ressurser, mer effektive planprosesser og redusert konfliktnivå ved arealbruk i sjøområdene.

Arbeidet skal videreføres både med tanke på finansiering og prioritering av områder. Innspill på prioriterte områder langs kysten av Trøndelag skal leveres innen mai/juni 2022. Det er forventet at det nasjonale programmet blir etablert fra 2023.

16

Vurdere om det bør gjennomføres en inndeling av sjøområdene som er hensiktsmessig ved interkommunal planlegging

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Det har i flere år vært et interkommunalt plansamarbeid for sjøområdene i Namdalen og nordre deler på kysten av Fosen. Det skal vurderes om det skal foreslås en hensiktsmessig inndeling av resten av sjøområdene i Trøndelag. Inndelingen skal gjennomføres slik at den kan legges til grunn ved interkommunale arealplanprosesser i sjøområdene.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjälte

